

Posudek oponenta na disertační práci Martina Muchy
Modeling of Structure and Dynamics of Liquid Clusters and Surfaces

Obor fyzikální chemie povrchů se nyní prudce rozvíjí. Důvodem jsou jednak nové spektroskopické metody, jednak pokrok v technologii výpočtů – kvantové metody (DFT) a molekulární simulace. Jednotlivou myšlenkou předložené práce je vliv polarizovatelnosti velkých aniontů na jejich tendenci se přesunout k povrchu vodného roztoku. Výsledky jsou významné např. v chemii atmosférických aerosolů.

Práce se skládá ze sedmi článků a komentáře. Články kombinují experiment, kvantové výpočty a simulace metodou molekulární dynamiky (MD). Doktorand prováděl v tomto komplexním týmovém výzkumu MD výpočty a na ty je zaměřen i podrobný komentář. Jak vyplývá z výsledků i z faktu, že v prestižním “feature article” v *J. Phys. Chem.* je prvním autorem, je jeho příspěvek klíčový.

Práce prošla tedy nepřímo recenzním řízením v několika časopisech a ani já nemám žádné zásadní námítky a považuji práci za velmi kvalitní. Jako náměty do diskuse uvádím:

1. Polarizační katastrofa, tj. divergence rovnic pro self-konzistentní řešení pole indukované dipóly, vypovídá o nepřesnosti použitého silového pole. Z tří existujících metod (kromě zmenšení polarizovatelnosti), jak tento problém řešit (polarizovatelnost závislá na vzdálenosti [Madden], “shell-core” model [Akdeniz, Tosi], saturovaný polarizovatelný dipól), si autor vybral třetí, podle svých zkušeností nejméně přesnou možnost. Důvodem jsou příliš velké silové konstanty vibrací pro vázané páry kation-anion, tj. potenciálová jáma je příliš úzká.
2. Polarizovatelnost dlouhých aniontů (SCN^- , N_3^-) je až dvakrát větší podél osy než v příčném směru, je však nahrazena symetrickým tenzorem. Nemůže tato aproximace ovlivnit orientaci aniontu v povrchové vrstvě tak, že uměle zvýhodní konformace paralelní s povrchem?
3. “Efektivní” polarizovatelnost molekuly (iontu) v kapalině je menší než volné molekuly (iontu), protože elektronový obal se působením ostatních molekul smáčkne. Toto je zvláště významné u roztavených solí, ve vodných roztocích je vliv menší. I použitá silová pole však škálují polarizovatelnost k poněkud nižším hodnotám. Prosím o komentář.
4. Metoda Monte Carlo, případně vhodný protokol simulated annealing, by byly vhodnější pro simulaci malého klastru za nižších teplot.

Práce je psána čtivě a přehledně, i když se autor nevyhnul určitému opakování myšlenek. Formálních nedostatků je málo, např. by pomohlo doplnit obr. 8 na str.

24 experimentálními výsledky z ref. [34]. Pro radiální distribuční funkci platí (viz poslední článek) $\lim_{r \rightarrow \infty} g(r) = 1$; použití libovolných jednotek zde i pro hustotní profily svědčí o lenosti se nad správným škálováním zamyslet.

MD simulace s polarizovatelností nejsou stále běžné a na cestě k výsledku bylo nutné zvládnout spoustu technických překážek, např. polarizační katastrofu. Domnívám se, že doktorand zvládl výborně tento úkol, metodologii molekulárního modelování i klíčové postupy počítačové chemie a prokázal schopnost samostatně tvořivě vědecky pracovat.

Práce splňuje všechny náležitosti kladené na disertační práci a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 21.8.2006

